

Trends en ontwikkelingen begraafplaatsen gemeente Buren

Inleiding

De gemeente Buren heeft het beheer over twaalf begraafplaatsen. De inkomsten dalen waardoor het gereserveerde budget terugloopt. De Wet Markt en Overheid bepaalt dat de overheid geen oneerlijke concurrentie mag veroorzaken. Het uitgangspunt is daardoor dat de tarieven voor de begraafplaatsen kostendekkend moeten zijn. De kostendekkendheid van de begraafplaatsen is ongeveer 87%.

Dit voorstel geeft richting aan deze opdracht door op korte termijn een aantal maatregelen te nemen om deze kostendekkendheid te bereiken zonder over te gaan tot verhoging van de tarieven.

De gehanteerde tarieven zijn gezien de geleverde kwaliteit, de situering en vergeleken met de buurgemeentes passend, met uitzondering van urnengraven en urnennissen.

Wet- en regelgeving

Begraven is geregeld in De Wet op de Lijkbezorging. Lokale regelgeving omtrent de begraafplaatsen en het begraven regelen we in de Beheerverordening Begraafplaatsen gemeente Buren 2015 met bijbehorende uitvoeringsbesluiten; het uitvoeringsbesluit graven, asbestemmingen en gedenktekens 2015, het uitvoeringsbesluit grafbedekkingen 2015 en de Verordening Lijkbezorgingsrechten met de tarieven voor 2018.

Mogelijkheden besparingsmaatregelen

Gezien de sobere uitstraling van de begraafplaatsen; goed verzorgd, maar weinig groen en privacy op de begraafplaatsen, is de kostendekkendheid eerder te bereiken door het verhogen van de inkomsten door een toename van het gebruik, dan door het bezuinigen op kwaliteit of het verhogen van de tarieven.

Cijfers in de praktijk

Op dit moment overlijden 7,8 inwoners per 1000 inwoners. Dit zal door de vergrijzing (en in mindere mate door de toename van het aantal inwoners) stijgen naar gemiddeld 11 inwoners per 1000 inwoners in 2040. Dit betekent dat het aantal overleden inwoners toeneemt van gemiddeld 204 naar 315 per jaar.

Dit houdt in, dat bij gelijkblijvend aantal keuzes voor een bijzetting in een graf het aantal uitvaarten kan stijgen van nu 110 naar 150-160. Daarvoor is het noodzakelijk de neerwaartse spiraal om te buigen.

Ongeveer de helft van de overledenen kiest nu voor een uitvaart op één van de gemeentelijke begraafplaatsen. Zorgwekkend is, dat slechts 40% kiest voor een nieuwe grafuitgifte. Op termijn betekent dit een verdere afname van het aantal plechtigheden. Het percentage moet minstens 50% zijn en liefst 60%, want alleen de uitgifte van nieuwe graven zorgt voor inkomsten en draagt daardoor bij aan de opbouw van de voorzieningen grafrecht en grafonderhoud.

De andere helft (nu ongeveer 100 overledenen) kiest voor een crematie. De afgelopen 4 jaar hebben slechts drie overledenen gekozen voor een asbestemming op de begraafplaatsen binnen de gemeente. Aangenomen wordt, dat de oorzaak is de relatief hoge tarieven, zeker in vergelijking met de geboden kwaliteit. Het marktconform aanpassen van de tarieven leidt mogelijk tot een stijging van het gebruik van urnennissen en urnengraven. Deze positieve stimulans kan versterkt worden, doordat er in Tiel (Medel) een crematorium is geopend. Dit crematorium heeft geen faciliteiten om de urn in een muur of graf achter te laten. Dit verhoogt de kans dat inwoners, die kiezen voor een crematie in Tiel, daarna de urn terugbrengen naar hun woonplaats en laten bijzetten op één van onze begraafplaatsen.

Huidig beleid

De raad heeft in het verleden besloten de begraafplaatsen kostendekkend te exploiteren. Op termijn kan dit gehaald worden door meer kwaliteit te bieden voor het plaatsen van urnen in een muur, zuil of graf. Toename van een paar asbestemmingen per jaar heeft direct een positief effect op de exploitatie van de begraafplaatsen. Verhoging van de overige tarieven is dan niet meer nodig.

Geen bezuiniging op onderhoud en specialisten

Er zijn nu geen bezuinigingsmaatregelen mogelijk. De begraafplaatsen worden onderhouden op onderhoudsniveau A (+). Dit hoge onderhoudsniveau: geen tot weinig onkruid, geen zwerfafval, strak geknipte hagen, is noodzakelijk om een verdere daling in het gebruik van de begraafplaatsen te voorkomen.

De uitvoering van werkzaamheden op de begraafplaats is vakwerk. Niet iedereen is geschikt voor het werken op begraafplaatsen en het omgaan met bezoekers, die hun rouw verwerken. Het werven van vrijwilligers is niet realistisch. Het werk op een begraafplaats gaat altijd door en kan daarom niet afhankelijk zijn van vrijwilligers. Als het al mogelijk is om vrijwilligers te vinden, dan is de dagelijkse beschikbaarheid kwetsbaar. Zelfs bij kerkelijke begraafplaatsen, die van oudsher voor een groot gedeelte op vrijwilligers draaien, is dit inmiddels een groot probleem. Een stichting oprichten biedt geen voordelen. Net als een stichting heeft de gemeente geen winstoogmerk. Door eigen beheer houden wij beter grip op het gewenste beheerniveau en op de uitvoering door de marktpartij (verhouding prijs-kwaliteit).

Daarnaast voeren wij het individuele ruimen in bij het ondergronds ruimen, in combinatie met een gelijktijdige nieuwe uitgifte. Daarvoor is het maken van een specifieke grafkelder als verzamelgraf noodzakelijk.

Aangepast beleid

Inwoners hebben regelmatig aandacht gevraagd voor de lengte van de grafrechttermijnen. Sommige inwoners wensen een kortere grafrechttermijn, andere hebben juist behoefte aan een langere termijn van verlenging. Daarnaast zijn er geregeld vragen over de tarieven voor kindergraven en asbestemmingen. De afgelopen jaren is regelmatig de mogelijkheid geboden om een naastliggend graf te huren.

Grafrechttermijn

Nabestaanden willen meer flexibiliteit in de termijnen waarop zij een particulier graf kunnen huren. Bij particuliere graven wordt het mogelijk graven voor 30 jaar en voor 20 jaar te huren. De wettelijke verplichting is het bieden van minimaal 10 jaar grafrust. In Buren geldt de beleidsregel dat overledenen minimaal 20 jaar in een graf blijven rusten. Daarom voeren wij geen grafrechttermijn voor 10 jaar in.

Bij urnengraven of urnennissen voeren wij naast de mogelijkheid voor 30 jaar ook 20 jaar en 10 jaar in. Bij urnengraven is geen wettelijke bepaling hoe lang de as moet rusten op de begraafplaats. De as kan op verzoek van de nabestaande op elk gewenst moment worden uitgestrooid.

Asbestemmingen

De grafrechten en de onderhoudskosten voor een urnengraf of urnennis zijn even hoog als voor een particulier graf. Dat is niet redelijk. De grafbedekking voor een urn mag maar 0,50 x 0,50 m groot zijn, terwijl voor een particulier graf 2 x 1 m is toegestaan. Gebruikelijk is, dat de tarieven voor een asbestemming ongeveer 50% van het particuliere graf-tarief zijn. Daar komt nog bij, dat de urnengraven niet altijd op een speciaal voor urnengraven ingerichte plek worden geplaatst, maar 'daar' waar ruimte is. Ook de aanwezige urnenmuren zijn niet echt uitnodigend. Dit alles bij elkaar zorgt ervoor dat de nabestaanden niet snel kiezen voor een urnengraf of urnennis, terwijl toch ruim 100 overleden inwoners voor crematie hebben gekozen.

Bij verlaging van de tarieven wordt het totaal-tarief van urnengraf en urnennis voor grafrecht en algemeen onderhoud aan de begraafplaats € 1.713,13 voor 30 jaar. Het huidige tarief voor 2018 is € 3.426,25. Daarnaast bieden wij de mogelijkheid een urnengraf of -nis voor 10 of 20 jaar aan. Daardoor verleiden wij nabestaanden eerder dan nu het geval is om te kiezen voor een asbestemming. Bij maar twee uitgiftes voor een urn per jaar is het break-evenpoint al bereikt.

Voor het plaatsen van een urn in een nis zijn minder measures nodig dan voor het plaatsen van een urn in een graf. Dat klopt in tijd voor de handeling. Maar voor het bouwen van een urnenmuur zijn extra kosten gemaakt. Daarom maken wij het tarief voor een plaatsing van een urn in een nis of in een graf gelijk. Dit betekent dat het tarief voor een urn-bijzetting in een graf - nu € 546 - iets daalt en in een urnenmuur - nu € 383 -, iets stijgt. Beide gaan € 470,- kosten.

Kindergraven

Er zijn geen apart aangewezen grafvelden voor kindergraven. Zij liggen vaak tussen de gewone graven. Er mag maar een klein herdenkingsmonument (maximaal 1 m lengte) worden gezet. Kinderen zijn als ze vijf jaar zijn gemiddeld zo lang. Dit is de reden geweest, dat de tot 2015 gebruikelijke leeftijdsindeling van kinderen tot 1 jaar en kinderen ouder dan 1 jaar en jonger dan 12 jaar, is aangepast naar kinderen tot de leeftijd van 5 jaar. Het grafrecht is voor deze groep verminderd naar € 215,50 (ca. 30% van het standaardtarief voor een particulier graf van € 602,50).

Het onderhoudsrecht is het standaardtarief voor een particulier graf van € 2.823,75. Bij elkaar komt

een kindergraf uit op € 3.039,25 voor 30 jaar. In Nederland is het heel gebruikelijk om voor kindergraven tot de leeftijd van één jaar maar 25% van de grafrechten en de onderhoudsrechten in rekening te brengen. Voor kinderen tot 12 jaar is dit 50% van het volwassenentarief. Wij gaan deze tariefdifferentiatie alsnog voor 2018 invoeren.

Voor kinderen tot 1 jaar betekent dit een totaaltarief voor grafrechten en algemeen onderhoud van € 856,56 en voor kinderen van 1 tot 12 jaar € 1.713,12. Dit in plaats van het huidige tarief van € 3.039,25. Dat maakt het voor ouders ook eenvoudiger om te kiezen voor een particulier graf voor 30 jaar in plaats van een algemeen graf voor 10 jaar, wat ook niet verlengd kan worden. Ouders hebben een sterke wens het graf van hun kind langdurig te behouden.

Het verlagen van deze tarieven heeft nauwelijks invloed op de kostendekkendheid van de begraafplaatsen, gezien het lage aantal overleden kinderen per jaar.

Dit jaar gaan we kijken naar een betere plaats van de kindergraven. Hierin nemen we ook de benodigde grafruimte per leeftijdscategorie mee.

Huren (naastliggend) graf

Gebruikelijk is, dat een particulier graf onder gelijktijdig gebruik wordt uitgegeven. Sommige inwoners hebben de behoefte een graf van te voren te huren, voordat ze overlijden. Dit gaat om twee groepen. De eerste groep zijn alleenstaanden, die van te voren hun wensen voor hun uitvaart geregeld en gefinancierd willen hebben. De tweede groep heeft een sterke wens om een graf te huren naast een geliefde overledene. Daar waar mogelijk, zijn wij tegemoet gekomen aan deze wens zodat we deze mogelijkheid verwerken in de standaard-regelgeving.

Bij de uitgifte van een keuzegrav start de dienstverlening volgens de Verordening lijkbezorgingsrechten artikel 8 en 9: de betrokkene wordt als rechthebbende opgenomen in het begraafplaatsregister, waarbij de grafruimte formeel wordt toegewezen voor ingebruikname. Aan een grafuitgifte is onlosmakelijk het onderhoudsrecht voor het beheer van de begraafplaatsen verbonden. Dat het daadwerkelijk gebruik pas in een later stadium plaatsvindt, doet in deze niet ter zake. Dit betekent, dat de betalingsverplichting volgens artikel 3 ingaat op het moment van inwilliging van het verzoek. Dit is hetzelfde bedrag als bij een particulier graf.

Verlenging grafrecht

De wet geeft aan, dat de beheerder een graftermijn met een minimale wettelijke periode van 10 jaar of 20 jaar mag verlengen. Nu is in de huidige verordening een termijn van 10 jaar opgenomen. Wij gaan naast deze termijn van 10 jaar ook de termijnen van 20 en 30 jaar invoeren, maar het is geen verplichting. De standaard blijft 10 jaar, alleen als rechthebbenden een langere termijn willen afsluiten, wordt dit toegestaan. Het huidige tarief voor 10 jaar wordt geharmoniseerd met de termijnen van 20 en 30 jaar.

Het tijdens de eerste uitgifte van een graf, tegelijk te mogen verlengen van een graf met een periode van maximaal 30 jaar, vraagt een andere berekening van de tarieven. Dan moeten we rekening houden met de inflatie over 60 jaar. In het op te stellen beleidsplan 2018-2028 nemen wij dit onderdeel mee.

Aanpassen bestaande verordeningen en uitvoeringsbesluiten.

Wij willen de klantvriendelijkheid voor tariefopbouw en faciliteiten in 2018 laten ingaan. Daarvoor is het noodzakelijk om de voorgestelde wijzigingen aansluitend aan deze beleidswijzigingen door te voeren in de beheerverordening begraafplaatsen en de Verordening voor de lijkbezorgingsrechten met bijbehorende tarieventabel. Ook beide uitvoeringsbesluiten passen we aan. De gewijzigde verordeningen bieden wij in een apart raadsbesluit in mei 2018 ter vaststelling aan.

Financiën

De maatregelen zijn gebaseerd op prognoses, dat door het invoeren van deze door de inwoners gewenste maatregelen het gebruik van de begraafplaatsen zal stijgen door meer nieuwe grafuitgiftes en urnbijzettingen op onze begraafplaatsen. Zonder deze maatregelen doorbreken we niet de negatieve spiraal. Met deze maatregelen in tariefstelling voor asbestemmingen en het bieden van meer mogelijkheden voor grafrechttermijnen gaan wij ervan uit, dat de negatieve tendens wordt omgebogen.

De middelen voor de capaciteit die nodig is voor het uitvoeren van de beleidsnotitie zijn beschikbaar binnen de begroting.

Het is mogelijk de aanpassingen alsnog in te voeren in de tarieventabel 2018. Wanneer een verlaagd

tarief voor een kindergraf of een asbestemming al voor het raadsbesluit in februari 2018 is toegepast, moeten we het teveel betaalde terugbetalen.

Door de te verwachten stijging van de inkomsten en toename in aantal uitvaarten door de vergrijzing worden de begraafplaatsen op termijn kostendekkend. De kosten van het beheer van de begraafplaatsen nemen door deze toename in gebruik nauwelijks of niet toe. In het beleidsplan 2018-2028 komen wij uitgebreid op de financiële gevolgen terug.

Wij verwachten niet, dat het invoeren van nieuwe tarieven en andere termijnen in 2018 direct zal leiden tot een stijging van het aantal nieuwe grafuitgiftes en bijzettingen van urnen. Dit heeft een aantal jaren nodig. In de bijlage: "Trends en ontwikkelingen begraafplaatsen gemeente Buren", hebben wij een uiterst behoudende inschatting gemaakt. Voor 2018 zal nog geen positief resultaat zichtbaar zijn. Voor 2020 verwachten we een stijging in de uitgifte van nieuwe graven van 10 stuks en 8 urnen. Voor 2022 gaan wij uit van de toename van 15 grafuitgiftes en het plaatsen van 12 urnen.

Door deze ontwikkeling elk jaar te volgen zullen we snel kunnen zien of dit beleid door de inwoners wordt omarmd. Deze tabel gaat uit van de gemiddelde en meest voorkomende grafuitgiftes. Incidentele opbrengsten zijn hierin niet meegenomen, waardoor de tabel niet aansluit bij de begroting 2018 (€ 351.500). In de bijlage is een prognose opgenomen van de ontwikkeling van de opbrengsten in relatie tot de gewijzigde tarieven

	Jaar 2018, huidige tarieven	Jaar 2018, gewijzigde tarieven	Jaar 2020, gewijzigde tarieven	Jaar 2022, gewijzigde tarieven
Totaal opbrengsten	€ 305.245	€ 284.000	€ 321.963	€ 339.254

- Bijlage: Ontwikkeling opbrengsten in relatie tot gewijzigde tarieven

Bijlage: ontwikkeling opbrengsten in relatie tot gewijzigde tarieven					
2018	bij ongewijzigde tarieven				totaal
	aantal uitgiftes	grafrecht	onderhoudsrecht	totaal graf + onderh recht	totaal per soort graf
		huidige tarief	125,5	totaal rechten	
particulier graf 30 jaar	40	€ 603	€ 2.824	€ 3.426	€ 137.050
verlengen	50	€ 294	€ 941	€ 1.235	€ 61.738
grafdelven	100			€ 941	€ 94.100
urnennis	0	€ 603	€ 2.824	€ 3.426	€ 0
urnengraf	0	€ 603	€ 941	€ 1.544	€ 0
urn bijzetten in nis	0			€ 383	€ 0
urnbijzetten in graf	0			€ 546	€ 0
kindergraf	2	€ 216	€ 2.874	€ 3.089	€ 6.179
verlengen	2	€ 91	€ 941	€ 3.089	€ 6.179
jaaropbrengst					€ 305.245
2018 gewijzigde tarieven	extra 2 urnbijzettingen				
	aantal uitgiftes	grafrecht	onderhoudsrecht	totaal graf + onderh recht	totaal per soort graf
particulier graf 30	30	€ 603	€ 2.824	€ 3.426	€ 102.788
particulier graf 20	10	€ 402	€ 1.883	€ 2.284	€ 22.842
verlengen	50	€ 201	€ 941	€ 1.142	€ 57.104
grafdelven	100			€ 941	€ 94.100
urnennis	1	€ 301	€ 941	€ 1.243	€ 1.243
urnengraf	1	€ 301	€ 941	€ 1.243	€ 1.243
urn bijzetten in nis	1			€ 471	€ 471
urnbijzetten in graf	1			€ 471	€ 471
kindergraf < 1 jr	1	€ 151	€ 718	€ 869	€ 869
kindergraf 1>k< 12 jr	1	€ 301	€ 1.412	€ 1.713	€ 1.713
verlengen < 1jr	1	€ 50	€ 239	€ 290	€ 290
verlengen 1>k<12	1	€ 100	€ 471	€ 869	€ 869
					€ 284.001
2020	gewijzigde tarieven en extra 10 begravingen en 8 urnen				
	aantal uitgiftes	grafrecht	onderhoudsrecht	totaal graf + onderh recht	totaal per soort graf
particulier graf 30	20	€ 603	€ 2.824	€ 3.426	€ 68.525
particulier graf 20	30	€ 402	€ 1.883	€ 2.284	€ 68.525
verlengen	45	€ 201	€ 941	€ 1.142	€ 51.394
verlengen 20 jaar	4			€ 2.284	€ 9.137
verlengen 30 jaar	1			€ 3.426	€ 3.426
grafdelven	110			€ 941	€ 103.510
urnennis	4	€ 301	€ 941	€ 1.242	€ 4.968
urnengraf	4	€ 301	€ 941	€ 1.242	€ 4.969
urn bijzetten in nis	4			€ 471	€ 1.884
urnbijzetten in graf	4			€ 471	€ 1.884
kindergraf < 1 jr	1	€ 151	€ 718	€ 869	€ 869
kindergraf 1>k< 12 jr	1	€ 301	€ 1.412	€ 1.713	€ 1.713
verlengen < 1jr	1	€ 50	€ 239	€ 290	€ 290
verlengen 1>k<12	1	€ 100	€ 471	€ 869	€ 869
					€ 321.963
2022	gewijzigde tarieven en extra 15 begravingen en 8 urnen				
	aantal uitgiftes	grafrecht	onderhoudsrecht	totaal graf + onderh recht	totaal per soort graf
particulier graf 30	15	€ 603	€ 2.824	€ 3.426	€ 51.394
particulier graf 20	40	€ 402	€ 1.883	€ 2.285	€ 91.387
verlengen	45	€ 201	€ 941	€ 1.142	€ 51.394
verlengen 20 jaar	4			€ 2.285	€ 9.139
verlengen 30 jaar	1			€ 3.426	€ 3.426
grafdelven	115			€ 941	€ 108.215
urnennis	6	€ 301	€ 941	€ 1.242	€ 7.454
urnengraf	6	€ 301	€ 941	€ 1.242	€ 7.454
urn bijzetten in nis	6			€ 471	€ 2.826
urnbijzetten in graf	6			€ 471	€ 2.826
kindergraf < 1 jr	1	€ 151	€ 718	€ 869	€ 869
kindergraf 1>k< 12 jr	1	€ 301	€ 1.412	€ 1.713	€ 1.713
verlengen < 1jr	1	€ 50	€ 239	€ 290	€ 290
verlengen 1>k<12	1	€ 100	€ 471	€ 869	€ 869
					€ 339.254